

כל שעה פרק שני פסחים

בז א מיי פ"א מהל' פרה הלכה ז: בוח ב מיי פ"ג מהל' אברה הל' יא סגן עשין עד טו"ש ח"מ סי' רסו סעיף יז: בוח ג מיי פ"ג מהל' כלאים הל' טז סגן לאחין רענ טו"ש ע"ד סי' שא סעיף ו: ג ד מיי פט"ו מהלכות מאלכות אסורות הלכה כב טו"ש ע"ד סי' קמג סעיף ד: גא ה מיי ע"ש הל' כז טו"ש ע"ש סעיף ו: גב ו ז מיי ע"ש ס"ל כב ופ"ו מהלכות ע"ז הל' יג טו"ש ע"ש ס"ד:

לענין רש"י
קבילי"א [קבילי"א]. יתד, יו.

מוסף רש"י

עלה עליה זכר פסולת. שנאמר אשר לא עלה עליה עול, ומנא עול אין לי אלא עול, נמס' סוטה (מו). והיא העיסה לרפקה ורשה דלא ניחא ליה כה דמא' לשון עליה עוף (ב"מ ז). דקלי ליה. כשטיה זו היא שורפה, ומה היא שריפתה, אי משום עינא, משלטה כה עין רע של אורחין, אי משום גבוי. פן יגנבה האורחים (שם). מוכרין כדרכן. כמות של כלאים לנפש בנזק כדי להחיותו למוכר, דלא אכרה מורה אלא לנפשה היא להתמסר מדך כל הלוכשים והעלה דומא דלנפשה נמי דמתיהי ציל (שבת כט). ובבלבד שלא יתבוין. הגאון חיימ' (שם). ור' ששון הוא דמאלי בתר טוניה (שם). והצנעין. כשרים שמתקנין ענין מכל זמנא שמיים (שם). והיא הבא דאפשר. לכל אדם למעט שאל על ידי אסור, ואפילו הכי שרי (שם). שאר של חולין. ושאר אחר של תרומה (ע"ז טז). כדי להחמיר. עסקה זו (שם). אחר אחרון אני בא. אומ' שפנל אחרון, אם של חולין נפל אחרון בעל חכם של הרשע ומומל מרס ואם של תרומה נפל אחרון אסור מרס (שם). שהיא גורם את החיובין ואם נפל האיסור בסוף אסורה (תורה יב).

מוסף תוספות

- א. דמיידי שיש פרות הרבה ואינו צריך לדישת פרה זו. מוס' הלא"ש.
- ב. דפרה בת שתיים ואכתי לדה היא. שם. ג. משום ידש שבה עציב בפת היינו שבה הגאון רעיצים בתוך הפת והחייב נהנה מן העצים. מוס' ע"ז טו.
- ד. שאין כאן אלא הפסד העצים. מוס' הלא"ש.

הא לא דמיא אלא אהא שבין עליה עוף. מיימי לה משום דרז פפא אמר מילתיה עלה לפי שהיא משנה: עצה עליה ובר פסולה. וא"ת אמאי פסולה הא ודאי לא ניחא ליה להפסיד פרה שדמיה יקרים בשביל דבר מועט וי"ל

דאם נאמר כשירה הוה ניחא ליה ולכן אין להכשירה וא"ת הכניסה לרצקה ורשה אמאי כשירה מ"ש מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא ליה בדישתה שאין מרווח כלום בדישתה דכלאו הכי נידושה התצווה^א וה"ר יהודה פירש דקתם פרה בצורה היא^ב ומסתמא אין אדם רוצה להטריחה וא"ת והא דתנן^ג פרה מעוברת ר' אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין והכא אמר עלה עליה זכר פסולה וי"ל דהכא כחכמים דפוסלין דה"ג ר' יהודה פליג ואמר דוקא העלה עליה זכר אבל עלה מעצמו כשירה אי נמי הא דלמר הכא פסולה היינו כשרואה צנעת עליה וניחא ליה כדאמר גבי הכשר (פסיק דחולין) (דף יג.) עודהו הטל עליהן ושמת הרי זה צבי יותן נגזו אינן צבי יותן דבעינן יותן דומיא דיתן אף על פי שאם היה יודע צדוד הטל עליהן היה שמת והא דלמרנין דפרק עגלה ערופה (סוטה מו). עול פוסל בין צנעת צדודים אינן פוסלין אלא צנעת עבודה מה שאזכר משמש זה חשוב עבודה: **מגור**. פירש ר"ת כמו נגוד ליה גלימא^ד (עירובין ד' דז).

חדש יותין. קסבר יש שצב עניס צפת וה"ר יש שצב עניס צתנור וזה היה גורם אסור ויש שצב עניס צפת היינו העניס שאין גורמים אפיית הפת כשאזוקה כנגדו ורצין קצרי אין שצב עניס צפת אף על פי שהאזוקה כנגדו דשלהבת אינה צאה מן העניס אלא מחמת משהו הנשקף וא"כ היא כמו גחלת דאין האיסור צעין וכן פירש"י הקשה ה"ר אהרן^ה לרצין הא דלמר (תרומו פ"ב מ"ג) המבשל צנעת צבונג יאלכו ואפילו צנעת ואמאי נימא יש

שצב מוקצה צפת דגחלים מוקלין הן ואומר ר"י דלא שייך אלא באיסורי הנאה דווקא^ו וכן פי' הקונטרס דפרק צתרא דע"ז (דף סו: וסו) גבי תנור שהסיקו בכמון של תרומה: **בישלה** ע"ג גבי גחלים. בישלה דווקא דצנעת אף על גב דכל הנשרפין אפרין מותרים אפילו לכתחלה יש לחלק בין אפרין לגחלים: **בין** חדש בין ישן יוצן. דזה היה גורם מותר אף על גב דזה היה גורם דווקא דצנעת מותר כדמוכח בסוף פרק כל הנלמים (ע"ז מח): דלמר רצין יוסין אף נוטעין אגוז של ערלה ומודה ר' יוסי שאם נטע שהוא מותר וחשיב ליה זה היה גורם דהכא הוי כדצנעת דאם נאמר חדש יותן יפסיד התנור:

בין חדש ובין ישן יוצן. ואף על גב דזה היה גורם מותר מ"מ ישן כיון דסגיי ליה צנינון ולא מפסיד מידי אלא איסור הנאה לחודה^ז לכך רצין צנינון:

חדש נהי דיש שצב עניס צו מיהו הוא עצמו אין נאכל אלא להיסק אחר עומד ויאלכו צו ומנאלת פת הנאלפת צו נגמרת ע"י איסור והיתר עני איסור שגמרו (צו) את התנור ועני היתר שגמרו את הפת והא היכא שמעינן ליה דלסר רצין: הא ר' אליעזר. דשמעינן ליה זה היה גורם אסור דבר שאיסור והיתר גרמו לו שיצא אסור בהנאה: למוך עיסה. של חולין: אחר אחרון אני צא. אם סילק את הראשון כדמתרץ ליה אצ"י [כז].

הא לא דמיא. תירוץ הוא: **שכן** עליה עוף. צפרה אדומה קאי שפרה ונה על גבה אע"ג דכתיב^ח לא עלה עליה עול דמשמע עליה אפילו עליה בעלמא ואי משום דכתיב עול הא מרבינן ביה שאר עבודות צמסכת סוטה

דלא ניחא ליה והוא הדין להכניסה לרצקה ורשה: **עלה עליה זכר פסולה**. דניחא ליה והוא הדין למייק ותידוש: **עודה**. משמע ממילא עזב משמע צדיים ואף על גב דהאי צנעתה כתיב תרווייהו ילפינן מהדדי בצורה שזה דעול עול במסכת סוטה (דף מו.). **לא ישמחה**. צמולא בגד אצודה קאי: **מגור**. קבילי"א: **לזרקה**. כדי שלא יאכלנו ע"ש: **נודמנו לו אורחין וכו'**. אלמא אף על גב דלזרקה הוא והיינו לא אפשר הואיל ומתכוין להמכדז בשל חזירו באורחין חשיב ליה גול ואסרי: ומשני לאו משום כיונה הוא אלא משום דצנעתיה זו קלי לה כלומר מאצדה צדיים אי משום עינא צינא אי משום אורחין גנזי נינהו וגנזי לה: **מוכרין כדרכן**. מעוטפין בכסות כלאים דאין מתכוין להנאת לבישה: **הולנעוים**. פרושים שמתרחקין מן הישעור ומן הדומה לו: **לישנא קמא דרנא**. אפשר ולא מתכוין אסור אפילו לרצי שמעון דל"כ הא מני: יש שטועין שמקשין על משנה זו אומה ששנינו בגד שאזכר צו כלאים לא ימכרו לנכרי (גדה סא): אלמא כלאים אסור לנכור ועמות צדים דהתם אצד דוקא שמת יחזור נכרי ומכרונו לישראל ולא יכיר שיש צו כלאים וילבשו אצל כלאים לניכר מותר בכל הנאות מכירה: **קליפי ערלה**. קליפי אגוזים ורמונים שאף הם כולל פרי ואסורין משום ערלה וכן קשין של כלאי הכרם הכל אסור דכלאים לא כתיב פרי: **חדש יוצן**. שהרי על ידי היסק זה של ערלה נגמר ומתקיים כולו: **ישן**. שאל היסק זה מועיל לו אלא שאופה צו פת: **יוץ**. שלא

יאפה צו פת צהיסק זה: **אפה צו פת**. צהיסק זה. לקמן [כז]. מוקי ליה כשאזוקה כנגדו שכל שעה שהיתה פת צתנור היה דולק האור ואופהו שהיה נהנה מן האיסור צנעתה שהאיסור צעין: **רצין אומר הפס אסורה**. דיש שצב עני איסור צפת: **וחכמים אומרים הפס מותר**. דהאי קצרי אין שצב עניס צפת ממש והוא הדין דלית להו נמי חדש יותן אלא יוצן והכי אמרי' בשמעתין: **בישלה על גבי גחלים דברי הכל**. הפת מותרת ואפילו לרצין כדי איתיה פת מאיסור כבר כלה וצטל וגחלים איצטריכא ליה דלא תימא אכתי איסורא צענייה וכל שכן צתנור גרופ ואין אצוקה כנגדו: **הא רצין**. דקתני חדש יותן רצין היא דלמר הפת אסורה משום דגמרה באיסור והוא הדין לתנור חדש שנגמר נמי ע"י האיסור: **אימור דשמעם ליה לרצין דיש שצב עניס צפת**. כי שמעת ליה דפליג רצין אדרבנן ציש שצב עניס צפת לחודא הוא דשמעת ליה דרבנן הוו מקילי טפי ושרו אפי' פת לאכול דלמרני אין שצב עניס צה אלא שצב היסק ואיסור (א) שצב כבר כלה הוא ורצין קצר הואיל ואצוקה כנגדו יש שצב עניס ואיסור גמור צה וגבי תנור עני

ר' אומר הפת אסורה ואומרים הפת מותרת. בשלה על גבי גחלים דברי הכלהפת מותרת, פירוש שכבר יצאו מותרת עינים. ומקשינן איני והתניא אחד ישן ואחד חדש יוצן. ושנינו הא דתני חדש יוצן רבנן והא דתני חדש יותן ר'. ואקשינן אימור דשמעת ליה לר' דיש שבה עניס צפת, כלומר שבה עני האיסור שרוי צפת והיא אפיית הפת הנה הוא ידוע צפת. לפיכך שנה הפת אסורה, אבל עני היתר בתנור חדש שהוסק בעני איסור, שנמצאו עניס של היתר והתנור של איסור שטענו נתיצה, שניהם (ו)התנור והעניס גרומין אפיית הפת [מין שמעת לר' [שאוסר] בזה. ואתנין לאוקמניהו לר' אליעזר ורבנן דפליגי בשאר של חולין ושל תרומה שנפלו בעיסה, ואין באחד מהן שיטור לחמץ הוא לברו העיסה, ונצטרפו וחימוצו. ר' אליעזר אומר אחר אחרון אני

א) פרה פ"ב מ"ד, ג) ב"מ ל' [ע"ש] א) שבת כט: מו: כלאים פ"ט משנה ה, ד) לקמן ע"ה, ט) ע"ז מט, ע: תמורה יב, ערלה פ"ב מ"א, ו) ז"ל בתחלה ור"א צנעתה, ז) [במדרג ע"י], ח) [ז"ל דהס"א], ט) [פרה כ"ג], ס) [יומא מפורש צמרות מ"ד], י) [הש"ל גרס לר"י וע"י רש"א, ט) [ממורה לר' ולקמן ס:]].

תורה אור השלם

1. ויהי העיר הקרובה אל החלל ויקראו קני העיר ההוא עגלת בקר אשר לא עבר בה אשר לא מקשה בעל: דברים כג א

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אימור וכו' היסק דאיסור שצב:

גליון הש"ס

גב' בישלה על גבי גחלים. ע"י לקמן דף עה ע"א מוס' ד"ה וארפו ומתשבת פני יושעט סי' י"ב:

רבינו חננאל

ח"ש כסות המוקפת אצלו, לא ישמחה לא על גבי מטה ולא על גבי מגור לצורכו, אבל שוחה לצרכה, נודמנו לו אורחין בין לצורכו בין לצרכה לא ישמחה, הנה אפילו לצרכה אסור, ושנינו שאני הוה דקא קלא ליה, כלומר שרוחין אורה האורחין באין בליה וגובין אותה. נמצא ששטוחה כאילו שורפה באש, ח"ש הכניסה לפרה אדומה בגורן לרפקה. פירוש לפסוק. מלשון עבלי מרבק, ורשה כשרה, בשביל שתיקן וחדש פסולה, הנה כיון שנתכרין לרוש פסלה, ואוקמנא מה עבר דניחא ליה אף עובד דניחא ליה, אע"פ שצבד בה מלאכה שלא על ידיו אלא ניחא ליה, עבודה היא ונפסלת בה. ח"ש מהא דתנן בסוף כלאים מוכרי כסות מוכרין כדרכן, על כתיפין ונתנין מהן, ובבלבד שלא יתכוין בחמה מפני התמה, ובגשמים מפני הגשמים, והצנעין מפשילין לאחרון במקל. הוא הכא דאפשר למעבד כצנעין, ואע"ג דלא עביר כצנעין, כי לא אפשר ולא קא מוכרין למאן דתני לישנא קמא דרבא חיובתא, וקיימא לן אפילו אפשר ולא קא מוכרין שרי. ולא יסיק בו תנור וכו' וכו'. ח"ד תנור שהסיק בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם, חדש יותן ישן יוצן. אפה בו את הפת,

(א) וְיָצִי אֶתְּיָמִי אֲמַרְנָה (טו) ע"ז מג: (א) עירובין סד: (א) (ד) וְקָרַן לְדָלָה (ס) כפ"ח: דממ"א, (ו) רש"י (ג, ד) וְלִקְרָאן (טו) (ח) וְלִשְׁלֵל מֵהָאָרְזִים

תורה אור השלם

1. מצות האבל את שבעת הקימים ולא יראה לקר חמץ ולא יראה לקר שאר בכל גבלה: שמות יג 1

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בין לפני וכו' שמתוך בין לאחר זמנו כפ"ל והד"ס: (ב) תוס' ד"ה ע"ז וכו' וממ"א והביא אמרין התם:

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר שחוק וזורה לרוח, שלא יכלה זה ישראל ליהנות ממנה (ע"ז מג:).

מוסף תוספות

א. [ואדרבה] כתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרוס ואפי' כל דהו. תוס' ע"ז מג: ב. אבל לים המלח שרי בעיניה. תוס' שא"ן. ג. דלרבה אפי' בנהמא בעיני פירוה ולרוב יוסף כיון דמארי לא בעיא פירוה. תוס' ר"פ. ד. וראויה לזבל. ע"ס.

רבינו הגנאל

חזר ר' יהודה ודנו דין אחר, נותר היה הוא בכל תותירו, וחמץ היה הוא בכל תותירו, מה נותר טעון שריפה אף חמץ טעון שריפה. אמרו לו חטאת העוף הבאה על הספק ואשם תלוי לדברך יוכיחו שהן בכל תותירו, כרתיב לא ירח ממנו עד בקר, ואנו אומרים בשריפה ואהא אומר בקבורה, דתנן בסוף תמורה, אשתי תלוי ישרף, ר' יהודה אומר יקבר, חטאת העוף הבאה על הספק ושרף, ר' יהודה אומר יטילנה לאמה, ותניא כיצד אמר רבי יהודה יטילנה לאמה, מנתחא אבר אבר, ומשליכה לפני אמה ומתגלגלת ויורדת לנחל קדרון. ת"ד אשם תלוי וחטאת [העוף] הבאה על הספק וחולין שנשחטו בעורה, ר' יהודה אומר יקברו ר' שמעון אומר ישרפו. שתק ר' יהודה. וירושלמי אשם תלוי בשיטתן יוכיח, שאסור באכילה והנהגה חייבין עליו כרת ויש בו זמן, ואהא אומר בקבורה ולא בשרפה, שתק ר' יהודה. פירושו אשם תלוי שנודע לו אחר שחיטה. וחטאת העוף הבאה על הספק, שנודע לו אחר מליקה. דתנן בכריתות פ' המביא אשם חטאת העוף הבאה על הספק אם משמולק נודע לו הרי זו תקבר. שתק ר' יהודה, היינו דאמרי אינשי כפא דחט נגרא כ"י. פירוש כמו

כל שעה פרק שני פסחים

חמץ ישנו בכל סוסירו, לא יראה ולא ימצא: **אשם תלוי**, כל על ספק כרת כגון חלב ושומן לפניו ושגג בלאחד מהן ואינו יודע איהו מהן אכל ואשם חטאו ואירע בו פסול או נותר פליגי ר' יהודה ורבנן בשליהי פרק צמרא דתמורה^(א) לר' יהודה צקצורה לרבנן צשריפה: **חטאת העוף הנכ על**

הספק, כגון הפילה ספק ולד ספק אינו ולד אינה אוכלת צקדשים שמה ולד הוא עד שצביא כפרתה. העולה צאה על תנאי אש ילדתי הרי היא לחובתי ואש לאו הרי היא נדבה. וחטאת העוף מציאתו על הספק ואין כלן משום חולין צעורה דמקראי נפיק במסכת זויר צפרק מי שלאמר (דף כט.) ואסורה באכילה שמה חולין היא ומליקתה שויה נבילה ופליגי זה רבי יהודה ורבנן צפרק צמרא דתמורה^(ב) חטאת העוף צאה על הספק משקף רבי יהודה אומר יטילנה לאמה: **ואשה אומר צקצורה**, אשם תלוי קאי דקאמר ר' יהודה יקבר ואשם צקצורה נהנה אסור באכילה ובהנאה וענוש כרת והוא כף צוף שחוק האומן צמוי שרוף אש לא לשונו ואש חכו צמרל. לישנא אחרתא ישרוף הומ"ר צלע"ז כמו נדר עושה סיה צע"ז (דף כט:): **סדנא**, שגג עושה סד לשום צו רגלי אסירים כמו ותשם צקד רגלי (איוב יג): **מדויל ידוה משתלים**, מהרמת ידו וממלאכתו משתלם שכרו כשנמצא נגז: **גירא**, עושה חלים: או **דילמא**, לרוח הוא דצעי פירור שמה יורקנו שלם וימצאנו אחר ויאלנו אכל לים מטיל צעינה דממ"ס^(ג) וימוק מאליו. לשון שחיקה שייך צמתכת ולשון פירור שייך צמת: **יס המלח**,^(ד) [הנקרא מ"ר צמ"א] אין ספינה עוצרת צו: **צעי פירור**, שמה תפגע צו ספינה ותטלנו ולאו אדעתיהו: **לא ממס**, אין המים ממשות אותו: **סניא כווסיה דרבה**, דרנן צעי פירור: **סניא כווסיה דרנן יוסף**, דע"ז צעי שחיקה: **צעיני**, שהחמץ צעי פירור כלומר פירור שלא יתנס צשק וירקס אלא צל יראה: **גב' צין לפני זמנו**, משש

שעות עד שמתשך: (ה) **לאחר זמנו**, משעבר הפסח עובר עליו צלאו ואש אכלו אינו ענוש כרת ולקמן [ע"ז] מפרש ללאו: **סוך זמנו**, צמוע: ומשעה

ליס המלח ואין נראה דהא ר' יוסי מייטי ראייה מויר על פני המים משמע שחיקה צשאר נהרות ועוד דצכל מקום דמוכיר יס המלח צע"ז ובשאר דוכתין לא מוכיר שחיקה וצכמה דוכתין מצינו דקתני יס המלח ואפי' הכי מהני צשאר נהרות דצסוף כל הללמים (ע"ז מט:): **תנן ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח ואמרינן התם צגמרא גצי חצית שקול ד' זוזי ושדי לנהרא וכן צנויר (דף כד.) וצמעילה (דף יא.) תנן גצי מפריש מעות לזויר ומת יוליך לים המלח אלמא הקדש צעי יס המלח וצערקין (דף כט.) אמרינן גצי הקדש שקול ארבעה זוזי ושדי צנהרא לכך נראה דגם לרב יוסף לא צעי שחיקה אלא צשאר נהרות^(ב) כמו לרבה אלא דרבה צצירא ליה דמטיל לים סתם דע"ז היינו יס המלח וצלא שחיקה כדמנא רישא גצי צורת לצנה וצורת חמה וצכמה דוכתי יוליך לים המלח ורב יוסף מוקי לה צשאר נהרות ועל ידי שחיקה מדלל תני בהדיא יטיל לים המלח וליכא צין רבה לרב יוסף אלא חמץ צשאר נהרות^(ג) וא"ת לרבנן דלית להו צע"ז (מפרש) [שוחקן וזורה לרוח מנה יעשו מע"ז אטו כל שעה יוליך לים המלח דלרבנן לא מהני שחיקה צשאר נהרות דקתני התם אמרו לו משם ראייה הרי הוא אומר ויר על פני המים לא נתכוין משה אלא לצדוקן כסוטה ומדאיצטריך להאי טעמא מצלל דלא מהני שחיקה צשאר נהרות וטעמא לפי שהמים מוליכים אותו על ידות הנהר^(ד) יש לומר דלרבנן מפרש וזורה לרוח צמקום שאין מגדל צמחים (ו) וכן אמרינן התם: **רב****

כת.

חזר ר' יהודה ודנו דין אחר, הא דקרי ליה השמא דין אחר טפי מהני דלעיל אומר ריב"א משום דהשתא אין לריך לאיסור אכילה והנאה וענוש כרת אלא צצד דצכל תומירו לחודיה מצינו למילף דליתיה צצולה: **וחמץ הרי הוא בבא תותירו**, תימה לר"י היכי עציז לעיל קל וחומר מנותר שאינו צצל יראה וצל ימצא והא חשיב הכא צל תומירו כמו צל יראה ואומר ר"י דמכל מקום נראה דעציז שפיר קל וחומר דיותר אינו צצל יראה דמיד שהותיר עובר ושוב אינו עובר אצל חמץ אפי' לאחר שהותיר **אמרו לו אשם תלוי יוכיח**, מימה לרשב"א לדרביהס דרבנן דאמרו שהס צשריפה אמאי לא ילפינן חמץ מנותר שהוא צשריפה ואומר ר"י דמשמע להו"ס הנותר צשריפה ולא כל איסורין צצמורה צשריפה ואפי' חמץ: **ואתה אומר בקבורה**, טעמא דר' יהודה דריש צמ"כ מני קדש הוא הוא צשריפה ולא חטאת עוף ואשם תלוי צשריפה:

ותנן נמי גבי ע"ז, אומר ר"י דרבנן דמתמינן היינו רבי יוסי דפרק כל הללמים (ע"ז מג:): **אי נמי מתני' דהכא א"ש** כרבנן דהתם דאמרו לו אף היא נעשה וצל ומגדל צמחים וצממנא אמר לא ידבק ציך וגו' והא דשרו הכא היינו משום דצחמץ כתיב לא יאלל ואינו אסור אלא כדרך הנאה וכי האי גוונא לאו דרך הנאה היא אצל צע"ז לא כתיב אכילה^(א) ואסור אפי' שלא כדרך הנאה: **חמץ דישאר נהרות**, דלא מצינו שהיה שונה צצום מקום גצי

חמץ יס המלח אצל גצי ע"ז כי אשכתן צכמה דוכתין כי האי דלעיל יוליך הנאה לים המלח הלכך סתם יס דמני גצי ע"ז הו' יס המלח מיהו לרבה מועלת שחיקה צשאר נהרות כדקאמר צסמוך כלן צים המלח כלן צשאר נהרות: **איפכא מסתברא**, לשון איפכא אינו מיושב דמה שייך איפכא כיון צרבה משה אותם: **ע"ז דרא צמחים בעי שחיקה**, לצאורה משמע דלרב יוסף צעי שחיקה אפילו צים המלח דמסתמא אמאי דקאמר רבה אין לרב יוסף צעי שחיקה ועוד אי צשאר נהרות דוקא קאמר רב יוסף דצעי

שחיקה ולא צים המלח ולא פליג ארבה צע"ז אלא צחמץ א"כ מאי קאמר תניא כוותיה דרב יוסף ומאי קאמר נמי שחיקה קשיא לרבה ולפי זה לרב יוסף צשאר נהרות לא מהני שחיקה מדקמלריך להוליך לים המלח דמהני שחיקה צשאר נהרות ועוד דצכל מקום דמוכיר יס המלח הכי מהני צשאר נהרות דצסוף כל הללמים (ע"ז מט:): **זוזי ושדי לנהרא וכן צנויר (דף כד.) וצמעילה (דף יא.) אמרינן גצי הקדש שקול ארבעה זוזי ושדי צנהרא לכך נראה דגם לרב יוסף לא צעי שחיקה אלא צשאר נהרות^(ב) כמו לרבה אלא דרבה צצירא ליה דמטיל לים סתם דע"ז היינו יס המלח וצלא שחיקה כדמנא רישא גצי צורת לצנה וצורת חמה וצכמה דוכתי יוליך לים המלח ורב יוסף מוקי לה צשאר נהרות ועל ידי שחיקה מדלל תני בהדיא יטיל לים המלח וליכא צין רבה לרב יוסף אלא חמץ צשאר נהרות^(ג) וא"ת לרבנן דלית להו צע"ז (מפרש) [שוחקן וזורה לרוח מנה יעשו מע"ז אטו כל שעה יוליך לים המלח דלרבנן לא מהני שחיקה צשאר נהרות דקתני התם אמרו לו משם ראייה הרי הוא אומר ויר על פני המים לא נתכוין משה אלא לצדוקן כסוטה ומדאיצטריך להאי טעמא מצלל דלא מהני שחיקה צשאר נהרות וטעמא לפי שהמים מוליכים אותו על ידות הנהר^(ד) יש לומר דלרבנן מפרש וזורה לרוח צמקום שאין מגדל צמחים (ו) וכן אמרינן התם: **רב****

עין משפט

נח א מ"י פ"ג מהלכות חמץ הלכה יא סמג ע"ז לט טו"ש"ע ח"ח סימן תמה סעף פ:

נב ב מ"י פ"ח מהלכות ע"ז הלכה ו טו"ש"ע י"ד סי' קמו סעף ד: **ג** א מ"י שם הל' ו ופ"ג מהל' חמץ הלכה יא סמג ע"ז לט טו"ש"ע ח"ח סי' תמה סעף פ:

א ד מ"י פ"ח מהלכות חמץ הלכה א ב טו"ש"ע ח"ח סי' תמה סעף פ: **ב** ה' ד סמג לאין עו טו"ש"ע שם סעף ג: **ג** ו מ"י שם הלכה ח:

לענין רש"י

הומ"ר, לצמא על ידי שאיפה.

מ"ר ביטא"ה, ים המלח.

רבינו הגנאל

משל אומרין בני אדם, הכף שחטטו בני אדם וחוקקו, כי חטט וחוקק אחד הוא, כגון החוטט בגדיש לעשות לו סוכה בחומו, שריפין החרדל שלו, כלומר שאלו לא מצאו בחוק הכף שחוקק לא היו שריפין החרדל שלו, וכן היה ר' יהודה אומר אילו לא השיבחו מדבריו לא היו משתקין אותו. פ"י סדנא, כמו היה יושב בספינה, או אכאדא, והם בכלים שנותנין ברגלי הכלאים בבית הכלא. גירא, האומן העושה החצים, והכפיים אומרים מפרד וזורה לרוח או מטיל לים, ותנן נמי גבי ע"ז כי האי אומר שחוק וזורה לרוח ומטיל לים, ואיבעי [להו מפרן] ומטיל לים, שחוק ומטיל לים, או כשטטיל לים לא בעי אפירה ולא שחיקה. ופשיט רבה כי החמץ דאזיל אפילו צשאר נהרות לעולם צריך פירור, אבל ע"ז דליס המלח הוא דאזיל לא בעי פירור, ואקשין עלה, והתניא היה מהלך במדבר שחוק וזורה לרוח, בספינה שחוק ומטיל לים, ומשיני הא דתניא שחוק צשאר נהרות, כי קאמינא אבר דע"ז לא צריכה שחיקה, שמשליכה לים הגדול, רב יוסף אמר חמץ כשמשליכין אותו לים לא בעי פירור, אבל ע"ז לעולם בעי שחיקה, ואקשין עלה והתניא היה מהלך במדבר מפרד וזורה לרוח בספינה מפרד ומטיל לים, ומשינין הוא דתניא מפרד בחטים, כי קאמינא דלא בעי פיריה בנהמא והלכתא כרבה דאמר חמץ בעי פירור.

לגוי עד שאתה לוקח ממני במנה קח במאתיים שמו אצטרך ואקח ממך אחר הפסח. מני מתני' לא ר' יהודה ולא ר' שמעון ולא